

СОЦІАЛЬНИЙ МАРКЕТИНГ ТА ФАРМАКОЕКОНОМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

УДК 615.273:616.14-007.64

<https://doi.org/10.24959/sphhcj.23.300>

А. О. Ярошенко, О. С. Шпичак

Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації
Національного фармацевтичного університету
Міністерства охорони здоров'я України, м. Харків

ДОСЛІДЖЕННЯ АСОРТИМЕНТУ ТА ОБСЯГІВ ПРОДАЖІВ КАПЛЯРОСТАБІЛІЗУВАЛЬНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ПРЕДСТАВЛЕНИХ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ

Мета – проаналізувати вітчизняний фармацевтичний ринок та дослідити асортимент капіляростабілізуювальних лікарських засобів за період 2020-2023 рр. у розрізі фармакотерапевтичних груп, компаній-виробників, лікарських форм тощо.

Матеріали та методи. Для дослідження асортименту капіляростабілізуювальних лікарських засобів нами традиційно було використано сучасні методи аналізу, зокрема узагальнення та систематизації інформації, а також методи математико-статистичних розрахунків. Об'єктом дослідження були дані Державного експертного центру МОЗ України щодо реєстрації ЛЗ, а також дані наукових публікацій. Для обґрунтування оцінки ринку капіляростабілізуювальних препаратів та з метою визначення фактичної наявності ЛЗ досліджуваної групи нами було проаналізовано оптовий фармацевтичний ринок, зокрема пропозиції дистриб'юторських компаній. Послугувалися даними Державного реєстру лікарських засобів України, Компендіуму онлайн та даними дослідження ринку ЛЗ «Proxima Research» аналітичної компанії «Моріон» за період 2020-2022 рр. з усередненими пропозиціями дистриб'юторів за групою «Ангіопротектори», код АТХ С05.

Результати дослідження. За результатами аналізу даних реєстрації ЛЗ Державного експертного центру МОЗ України з'ясовано, що ангіопротекторні засоби за міжнародною класифікацією АТС належать до групи С05С. Станом на 1 вересня 2023 р. в Україні зареєстровано 68 найменувань ЛЗ цієї групи за торговими назвами (з урахуванням дозування та розміру пачки). На вітчизняному фармацевтичному ринку представлені лікарські засоби вітчизняного виробництва та 10 країн закордонного виробництва, переважно з країн ЄС та Ізраїлю. За даними реєстру, наразі постачання ангіопротекторних ЛЗ на фармацевтичний ринок здійснюють 15 іноземних та 15 вітчизняних виробників ЛЗ. Результати проведеного аналізу свідчать, що більшість капіляростабілізуювальних препаратів, представлених на вітчизняному фармацевтичному ринку, – це ЛЗ українського виробництва. Серед вітчизняних ЛЗ ангіопротекторної дії левова частка ринку належить основним трьом виробникам: БХФЗ – 27 %, Артеріум – 17 %, Червона зірка – 10 % від загальної кількості вітчизняних препаратів цієї групи. Щодо ЛЗ іноземного виробництва, то їх розподіл за виробниками було здійснено з огляду на обсяги реалізації продукції як у натуральному, так і в грошовому еквіваленті. Доведено, що протягом 2020-2023 рр. відбувається тенденція до зростання кількості вітчизняних препаратів на фармацевтичному ринку. Крім цього, нами виявлено, що 2022 року проти попередніх періодів відбулось суттєве зниження показників обсягів реалізації препаратів ангіопротекторної дії за більшістю асортиментних позицій.

Висновки. За результатами проведеного дослідження визначено особливості асортименту капіляростабілізуювальних ЛЗ в Україні за 2020-2023 рр., виявлено тенденцію до збільшення кількості вітчизняних препаратів на ринку та до зниження загального рівня споживання, якщо порівнювати показники 2022 року з показниками 2020-2021 рр.

Ключові слова: аналіз фармацевтичного ринку; компанії-виробники; продажі; капіляростабілізуювальні засоби.

A. O. YAROSHENKO, O. S. SHPYCHAK

*Institute for Advanced Training of Pharmacy Specialists of the
National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine, Kharkiv*

**THE STUDY OF THE RANGE AND SALES VOLUME OF CAPILLARY STABILIZING MEDICINES
PRESENTED AT THE DOMESTIC PHARMACEUTICAL MARKET**

Aim. To analyze the domestic pharmaceutical market and study the range of capillary stabilizing medicines for the period 2020-2023 by pharmacotherapeutic groups, manufacturing companies, dosage forms, etc.

Materials and methods. To conduct an analysis of the range of capillary stabilizing medicines, modern methods of analysis, in particular, generalization and systematization of information, as well as methods of mathematical and statistical calculations, were traditionally used.

The study object was information on the registration of medicines of the State Expert Center of the Ministry of Health of Ukraine, data from scientific publications. To substantiate the assessment of the capillary stabilizing medicines market and to determine the actual availability of drugs of the group studied, we analyzed the wholesale pharmaceutical market, in particular the offers of distribution companies. The data were obtained from the State Register of Medicines of Ukraine, the Compendium on-line and the research of the drug market "Proxima Research" of the analytical company "Morion" during 2020-2022 with the average offers of distributors by the group "Angioprotectors", ATX code C05.

Results. Based on the results of the analysis of the registration data of medicines of the State Expert Center of the Ministry of Health of Ukraine, it has been determined that angioprotective agents belong to the C05C group according to the international ATC classification. As of September 1, 2023, 68 names of drugs of this group were registered in Ukraine by trade names, taking into account the dosage and package size. The domestic pharmaceutical market includes medicines of domestic production and 10 countries of foreign production, mainly the EU countries and Israel. According to the Register, 15 foreign and 15 domestic drug manufacturers currently supply angioprotective drugs to the pharmaceutical market. The results of the analysis indicate that the most of capillary stabilizing medicines presented at the domestic pharmaceutical market are drugs of Ukrainian production. Among domestic drugs with the angioprotective action, the lion's share of the market belongs to the main three manufacturers – PJSC SIC "Borshchahivskiy CPP" covers 27 %, Arterium – 17 %, "Red Star" – 10 % of the total number of domestic drugs of this group. As for foreign-made medicines, their distribution by manufacturers is developing dynamically, taking into account the volumes of their sales both in physical and monetary terms. It has been proven that during 2020-2023, there is a tendency to increase the number of domestic drugs at the pharmaceutical market. In addition, we have found that for most of the assortment items in 2022, there is a significant decrease in the sales volumes of angioprotective drugs compared to previous periods.

Conclusions. According to the results of the study, the peculiarities of the range of capillary stabilizing medicines in Ukraine during 2020-2023 were determined, and during the study period, there was a tendency to increase the number of domestic drugs at the market and to reduce the overall level of consumption in 2022 compared to 2020-2021.

Keywords: pharmaceutical market analysis; manufacturing companies; sales; capillary stabilizing medicines.

Постанова проблеми. У сучасних умовах комплексної фармакотерапії серцево-судинних захворювань особлива роль належить ангіопротекторам, тому що лікарські засоби цієї фармакологічної групи проявляють спазмолітичну дію, здатні розширювати судини, позитивно впливають на мікроциркуляцію в тканинах, нормалізують проникність судин та реологічні властивості крові [1]. Крім того, з-поміж позитивних факторів варто також назвати їхню здатність зменшувати набряки тканин та активувати метаболічні процеси в кровоносних судинах [2].

У сьогоднішніх реаліях соціально-економічного спаду розвитку життя, епідемій, несприятливих факторів навколишнього середовища та постійних стресів, зокрема пов'язаних з умовами воєнного стану, стрімко зростає кількість населення з хронічними

захворюваннями, супроводжуваними порушенням функцій кровоносних судин [3]. Так, науковці довели, що стінка капілярів може пошкоджуватися в разі гострого інфекційного процесу, наприклад, грипу (капіляротоксикоз), а також на тлі деяких хронічних патологічних процесів, зокрема інсулінозалежного цукрового діабету [4]. Такі ураження призводять до недостатнього кровопостачання органів і систем.

Нині існує загальний термін для визначення захворювань судин (артерій, вен і капілярів) – ангіопатія [5-7]. Залежно від ступеня ураження розрізняють макроангіопатію, мікроангіопатію, а за супутніми захворюваннями – діабетичну, гіпо- та гіпертонічну, травматичну, юнацьку та амілоїдну ангіопатію. Для профілактики та з метою проведення консервативного лікування ангіопатій широко застосовують ангіопротектори –

препарати, що покращують кровообіг та зміцнюють капіляри.

Лікарські засоби цієї групи зазвичай використовують у лікуванні значної кількості патологій, зокрема діабетичних, ревматичних та ревматоїдних ангіопатій, а також у разі атеросклеротичного ураження судин, застійних процесів у венах та інших запальних явищ, пов'язаних з їх варикозним розширенням.

Ангіопротекторні властивості здатні проявляти деякі вітамінні препарати, зокрема кислота аскорбінова, рутин, троксерутин тощо, а також глюкокортикоїди, нестероїдні протизапальні засоби, препарати з плодів гіркокаштану кінського та деякі інші сполуки [8-10].

Зазвичай коректори мікроциркуляції крові досить часто входять до комплексу фармакотерапії захворювань судин та серця, а ціноутворення для цієї категорії відрізняється досить суттєво, тому такі препарати мають призначати тільки лікарі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати аналізу вітчизняного фармацевтичного ринку капіляростабілізуювальних ЛЗ раніше було висвітлено в працях таких вітчизняних науковців, як А. С. Немченко, Є. В. Гладух, О.С. Кухтенко, Л. І. Вишнеvsька, О. В. Ткачова та ін. [11]. Аналіз асортименту препаратів проводили відповідно до уніфікованої анатомо-терапевтичної та хімічної класифікаційної системи АТХ (Anatomical Therapeutic Chemical). Упродовж 2012-2016 рр. було досліджено групи M02AX – інші засоби, що застосовують місцево в разі суглобового та м'язового болю, C05BA – гепарин або гепариноїди для місцевого застосування та C05CX – інші капіляростабілізуювальні засоби та висвітлено дані щодо аналізу за формами випуску противарикозних ЛЗ, пропозиції за фірмами-виробниками серед препаратів капіляростабілізуювальної та противарикозної дії і пропозиції за фірмами-виробниками серед препаратів, застосовуваних місцево для лікування суглобового та м'язового болю [11].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Впродовж останніх років не було вітчизняних досліджень з обсягів продажу ЛЗ групи C05 – Ангіопротектори, структури асортименту капіляро-

стабілізуювальних препаратів за фармакотерапевтичними групами, розподілу імпортованих препаратів за країнами походження та за виробниками. З огляду на динамічність розвитку сучасного вітчизняного фармацевтичного ринку наведена в опрацьованих джерелах інформація застаріла або потребує актуального оновлення.

Формулювання цілей статті. Метою роботи є аналіз вітчизняного фармацевтичного ринку та дослідження асортименту капіляростабілізуювальних лікарських засобів (код анатомо-терапевтичної хімічної класифікації (далі – АТХ) – C05C) за період 2020-2022 рр. у розрізі фармакотерапевтичних груп, компаній-виробників, лікарських форм тощо.

Викладення основного матеріалу дослідження. Об'єктом дослідження були відомості щодо реєстрації ЛЗ Державного експертного центру МОЗ України, дані наукових публікацій. Для обґрунтування оцінки ринку капіляростабілізуювальних препаратів та з метою визначення фактичної наявності ЛЗ досліджуваної групи нами було проведено аналіз оптового фармацевтичного ринку, зокрема пропозицій дистриб'юторських компаній. Дані отримували з Державного реєстру лікарських засобів України, Компендіуму онлайн та з результатів дослідження ринку ЛЗ «Proxima Research» аналітичної компанії «Моріон» за 2020-2022 рр. з усередненими пропозиціями дистриб'юторів за групою «Ангіопротектори», код АТХ C05.

Дослідження здійснювали з використанням сучасних методів аналізу, зокрема узагальнення та систематизації інформації, а також математико-статистичних розрахунків.

Результати та їх обговорення. Ангіопротекторні засоби за міжнародною класифікацією АТХ належать до групи C05C. Відповідно до даних реєстрації ЛЗ Державного експертного центру МОЗ в Україні зареєстровано 68 найменувань ЛЗ цієї групи за торговими назвами з урахуванням дозування та розміру пачки. На рис. 1. наведено результати структурного аналізу асортименту препаратів із групи C05 – Ангіопротектори, що були присутні на вітчизняному фармацевтичному ринку 2022 року. Звертає на себе увагу факт домінування

препаратів, представлених у вигляді таблеток в/о (37,0 %) та гелів (25,0 %). На третій позиції за кількістю препаратів відповідно до їхньої лікарської форми представлені капсули (12,0 %). Загалом варто зазначити, що безумовна більшість препаратів представлена у твердих лікарських формах (53,0 % – таблетки в/о, таблетки жувальні, капсули, гранули) (рис. 1-А). На нашу думку, це зумовлено фармакотерапевтичними характеристиками препаратів та особливостями їх застосування, зокрема в амбулаторних умовах у рамках реалізації концепції відповідального самолікування.

Наступною важливою характеристикою сучасного асортименту досліджуваних препаратів є значна сегментація за міжнародними непатентованими назвами (п'ятий рівень АТХ-класифікаційної системи). Як бачимо з даних рис. 1-Б, по 21,0 % асортименту

припадає на групи C05CX10 – Різні препарати та C05CA04 – Троксерутин. По 12,0 % асортименту, представленого на вітчизняному фармацевтичному ринку 2022 року, припадає на препарати C05CA54 – Троксерутин, комбінації та C05CA53 – Діосмін, комбінації. По 8,0 % асортименту припадало на препарати груп C05CA03 – Діосмін та C05CA51 – Рутозид, комбінації. Найменша кількість препаратів (по 2,0 % від загальної їх кількості) була представлена в групах C05CA05 – Гідросмін та C05CX03 – Насіння кінського каштану.

На вітчизняному фармацевтичному ринку представлено лікарські засоби ангіопротекторної дії з 11 країн-виробників: України, Швейцарії, Ізраїлю, Німеччини, Франції, Болгарії, Бельгії, Словенії, Італії, Іспанії, Великої Британії.

За даними реєстру, наразі постачання ангіопротекторних ЛЗ на фармацевтичний ри-

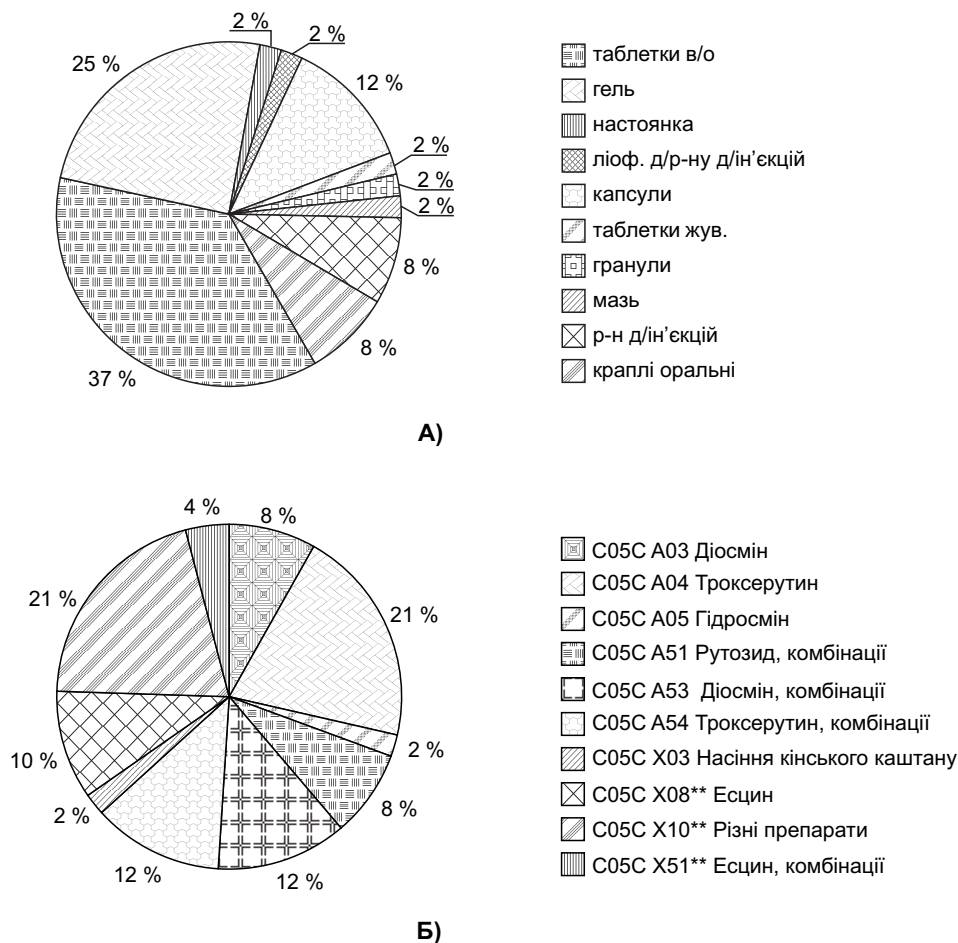

Рис. 1. Структура асортименту капіляростабілізуючих препаратів, представлених на вітчизняному фармацевтичному ринку 2022 року (А – за лікарськими формами; Б – за п'ятим рівнем АТХ-класифікації)

нок здійснюють 15 іноземних та 15 вітчизняних виробників ЛЗ. До вітчизняних фармацевтичних компаній належать: АТ «Фармак», ФК «Дарниця», Корпорація «Артеріум», НВЦ «Борщагівський ХФЗ», АТ «Київський вітамінний завод», АТ «Лекхім», ПАТ «ХФЗ «Червона зірка», ПАТ «Монфарм», ТОВ «Юніфарма», ПрАТ «Фітофарм», ФК «Здоров'я», ПрАТ «ФФ «Віола», АТ «Лубнифарм», ТОВ «Здрраво», ПАТ «Тернопільська ФФ». З-поміж іноземних виробників World Medicine (Велика Британія), Innotech International (Франція), UCSV Pharma (Бельгія), Sopharma (Болгарія), Teva (Ізраїль), Faes Farma (Іспанія), Servier (Франція), Recordati Group (Італія), Esparma (Німеччина), Pierre Fabre Medicament (Франція), Sandoz (Швейцарія), Alpen Pharma (Швейцарія), Neel (Німеччина), Euromedex (Франція), KRKA (Словенія).

Розподіл препаратів ангіопротекторної дії за країнами походження має такий

вигляд (рис. 2).

Як видно з рис. 2, більшість капіляро-стабілізувальних препаратів, представлених на вітчизняному фармацевтичному ринку, – це ЛЗ українського виробництва. На рис. 3 наведено розподіл ЛЗ ангіопротекторної дії за вітчизняними виробниками.

Як засвідчив аналіз ринку ЛЗ ангіопротекторної дії, лівова частка ринку належить трьом вітчизняним виробникам: БХФЗ – 27 %, Артеріум – 17 %, Червона зірка – 10 % від загальної кількості вітчизняних препаратів цієї групи.

Щодо ЛЗ іноземного виробництва, то розподіл за виробниками наведено на рис. 4.

Узагальнені дані щодо показників продажів ЛЗ (у натуральному та грошовому еквіваленті) за 2020-2022 рр. за групами С05 СА – Біофлавоноїди та С05С Х – Інші капіляростабілізувальні засоби наведено в табл. 1 та 2.

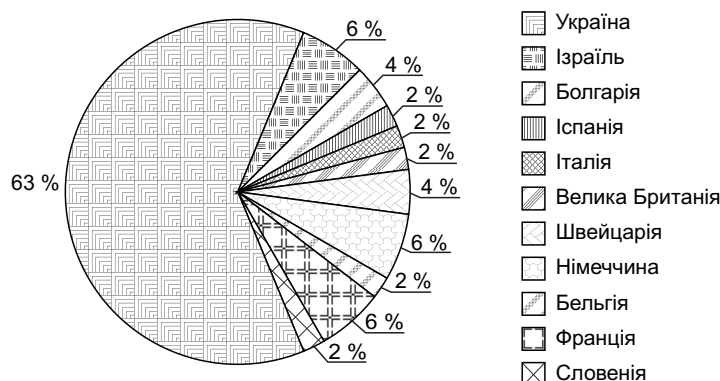

Рис. 2. Розподіл препаратів ангіопротекторної дії за країнами походження

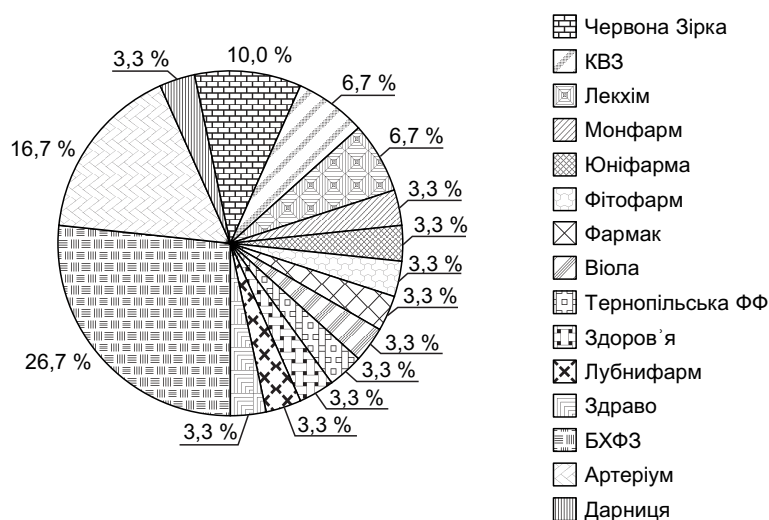

Рис. 3. Розподіл ЛЗ за вітчизняними виробниками

Таблиця 1

ПОКАЗНИКИ ОБСЯГІВ ПРОДАЖУ ЛЗ ГРУПИ C05C A БІОФЛАВОНОЇДИ *

МНН	Торгова назва лікарського засобу	Виробник, країна	К-ть пач. (тис.)			Сума (тис. грн)		
			2020	2021	2022	2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9
C05C A03 Діосмін	Вазокет®, таб. 600 мг № 30	UCB Pharma, Бельгія	2,7	10,6	11,2	0,80	3,04	3,61
	Флебодіа таб. в/о 600 мг № 30	Innotech, Франція	218,0	258,5	187,9	69,02	86,79	75,26
	Флебавен® таб. 1000 мг № 30	KRKA, Словенія	29,7	53,7	50,4	8,05	15,25	16,46
	Флебавен® таб. в/о 500 мг № 60		13,1	20,4	13,1	3,47	5,55	4,03
	Венорутинол, гель 2 % 40 г № 1	БХФЗ, Україна	15,5	14,6	9,3	0,71	0,75	0,62
	Венорутинол, капс. 300 мг № 20		1,7	1,7	1,4	0,14	0,14	0,13
C05C A04 Троксерутин	Троксевазин, гель 2 % 100 г		331,8	412,9	329,4	70,00	85,14	78,83
	Троксевазин, гель 2 % 20 г		67,6	86,2	42,6	3,73	5,04	2,90
	Троксевазин, гель 2 % 40 г	Тева, Ізраїль	684,0	743,3	514,4	65,00	69,96	55,59
	Троксевазин® капс. 300 мг № 100		48,2	59,3	5,4	16,48	21,61	2,10
	Троксевазин® капс. 300 мг № 50		102,7	80,0	135,8	17,44	14,38	30,43
	Троксегель® гель 2 % туба 40 г	Артеріум, Україна	33,5	24,4	12,2	1,72	1,38	0,87
C05C A05 Гідросмін	Троксерутин-Дарниця, гель 20 мг/г 30 г	Дарниця, Україна	262,2	265,0	171,1	14,05	17,50	14,05
	Троксерутин, гель 20 мг/г туба 35 г	Червона Зірка, Україна	122,7	75,3	42,1	5,67	4,25	2,93
	Троксерутин, капс. 300 мг № 60		1,0	0,1	1,0	0,13	0,02	0,16
	Флеботон, гель 2 % туба 40 г	Sopharma, Болгарія	69,6	45,6	26,3	5,55	4,44	3,12
	Флеботон, капс. тверд. 300 мг № 50		17,4	12,5	11,4	3,08	2,46	2,53
	Веносміл, капс. 200 мг, № 60	Faes Farma, Іспанія	30,8	35,2	29,2	9,16	11,60	11,22
C05C A51 Рутозид, комбінації	Аскорутин, таб. № 10	БХФЗ, Україна	11,9	0,0	0,0	0,03	0,00	0,00
	Аскорутин, таб. № 10		217,7	604,3	662,8	1,04	3,52	4,89
	Аскорутин, таб. № 50	КВЗ, Україна	641,9	583,2	500,5	14,27	16,08	17,57
	Аскорутин, таб. № 50		381,8	288,5	92,8	7,55	6,61	2,73
	Аскорутин, таб. конт. № 50	Лекхім, Україна	11,3	0,0	0,0	0,22	0,00	0,00
	Аскорутин, таб. № 10	Монфарм, Україна	29,4	15,6	14,5	0,11	0,06	0,07
Аскорутин, таб., № 100		0,0	1,2	2,9	0,00	0,05	0,13	

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
C05C A53 Діосмін, комбінації	Венорм, таб. в/о 500 мг, № 30	Юніфарма, Україна	0,0	1,0	1,3	0,01	0,14	0,20
	Венорм, таб. в/о 500 мг, № 60		0,0	2,3	2,8	0,01	0,50	0,71
	Веносмін® таб. в/о 500 мг № 30	Фітофарм, Україна	1,9	1,7	1,2	0,35	0,37	0,31
	Веносмін® таб. в/о 500 мг № 60		11,2	8,7	5,8	3,24	2,92	2,38
	Діофлан, таб. в/о 500 мг, № 30	Артеріум, Україна	26,2	22,8	10,3	3,19	2,80	1,48
	Діофлан, таб. в/о 500 мг № 60		33,2	27,1	21,8	8,28	6,93	6,51
	Детралекс, таб. в/о 500 мг № 60	Servier, Франція	456,2	420,2	312,7	144,3	140,44	123,9
	Детралекс® 1000 мг таб. в/о № 18		64,2	125,6	111,7	13,23	26,57	29,14
	Детралекс® 1000 мг таб. в/о № 30		850,3	1132,5	1066,4	271,2	386,86	429,6
	Нормовен таб. в/о 450+50 мг № 60		356,0	410,6	438,1	82,74	100,68	132,9
	Нормовен таб. в/о 450+50 мг № 30	КВЗ, Україна	266,4	254,2	72,5	30,53	33,32	12,31
	АВЕНЮ® таб. в/о 500 мг № 30		6,6	12,9	9,6	0,77	1,42	1,34
	АВЕНЮ® таб. в/о 500 мг № 50	Фармак, Україна	27,5	27,9	14,8	5,51	5,63	3,54
	Гінкор Форт, капсул., № 30		0,6	4,1	8,2	0,17	1,23	3,02
C05C A54 Троксерутин, комбінації	Індовазин-Тева, гель 45 г, № 1	Recordati Group, Італія	181,2	191,0	146,3	12,96	15,43	15,58
	Індовенол, гель 40 г	Тева, Ізраїль	11,6	13,2	8,8	0,58	0,67	0,53
	Троксевазол, гель 40 г	БХФЗ, Україна	8,2	14,9	3,8	0,55	1,10	0,29
	Троксевазол, гель 40 г		0,0	0,0	0,1	0,00	0,00	0,01
	Троксевазол, гель, 40 г, тм Arbor Vitae	Віола, Україна	0,0	0,0	7,7	0,00	0,00	0,68
	Карбарутин, р-н д/ін. ампл. 3 мл, № 10		World Medicine, Велика Британія	37,1	115,3	80,4	14,81	43,04

Примітка: * – за даними «Proxima Research» за 2020-2022 рр.

Таблиця 2

ПОКАЗНИКИ ОБСЯГІВ ПРОДАЖУ ЛЗ ГРУПИ C05C X – ІНШІ КАПІЛЯРОСТАБІЛІЗУВАЛЬНІ ЗАСОБИ*

МНН	Торгова назва лікарського засобу	Виробник, країна	К-ть пач. (тис.)			Сума (тис. грн)		
			2020	2021	2022	2020	2021	2022
C05C X03 Насіння кінського каштану	Веноплант, таб. відтермін. вивільн, № 20	Alpen Pharma, Швейцарія	9,8	18,1	11,9	1,61	2,85	2,49
	L-Лізину есцинат®, р-н д/ін. 1 мг/мл амп. 5 мл	Артеріум, Україна	425,6	418,8	308,8	210,2	227,51	199,8
C05C X08** Есцин	Ескувіт®, таб. в/о 40 мг № 40	Sandoz, Швейцарія	17,6	14,0	9,2	1,64	1,44	1,26
	Венітан®, гель 1 % 50 г	Тернопільська ФФ, Україна	0,3	0,0	0,0	0,04	0,00	0,00
	Ескувен гель 1 % 30 г		5,5	0,0	0,0	0,27	0,00	0,00
	Ескувен гель 1 % туба 50 г		21,5	25,9	17,7	1,55	1,81	1,47
	Ескузан® Лонг, капс. пролонг. 50 мг, № 60	Еспагма, Німеччина	10,3	22,5	15,7	2,02	4,95	4,06
C05C X10** Різні препарати	Венотон®, наст. банка 100 мл,	Червона Зірка, Україна	0,1	0,0	0,0	0,01	0,00	0,00
	Венотон®, наст. фл. 100 мл		0,4	0,1	0,0	0,02	0,00	0,00
	Корвітин®, ліоф д/р-ну д/ін. 0,5 г фл. № 5	БХФЗ, Україна	305,6	444,6	279,6	189,5	327,03	238,8
	Ескулюс Композитум, крап. орал. фл. 30 мл	Neel, Німеччина	5,2	6,2	4,4	1,28	1,60	1,39
	Цикло 3® форт, капс. тв. № 30	Pierre Fabre Medicament, Франція	162,4	201,9	110,0	51,10	65,36	47,45
	Квертин, таб. жув. 40 мг, № 30		235,8	544,2	253,2	16,90	44,65	24,07
	Кверцетин, гран. 0,04 г/1 г пак. 2 г	БХФЗ, Україна	519,1	783,8	347,4	4,47	7,27	3,70
	Кверцетин, гран. 0,04 г/1 г пак. 2 г, № 20		0,0	0,5	0,9	0,00	0,09	0,20
	Ескулюс-Здоров'я, крап. орал. р-н фл. 20 мл	Здоров'я, Україна	0,5	0,0	0,0	0,03	0,00	0,00
	Антитромб, мазь 1 % 30 г	Лубнифарм, Україна	1,5	1,3	0,7	0,05	0,06	0,05
C05C X51** Есцин, комбінації	Офталек, р-н д/ін. 10 мг/мл амп. 1 мл, № 10	Лекхім, Україна	10,1	10,0	6,4	1,56	1,83	1,47
	Офталек, р-н д/ін. 10 мг/мл амп. 1 мл, № 10		4,5	4,5	2,5	0,66	0,77	0,54
	Емоксипін®, р-н д/ін. 1 % амп. 1 мл, № 10	Здраво, Україна	29,8	30,9	24,4	4,46	5,15	4,83
	Ескузан® краплі, кап. орал. фл. с крап. 20 мл	Еспагма, Німеччина	183,4	179,1	121,3	14,72	15,56	11,95
	Ескувіт®, кап. фл.-крап. 25 мл	Артеріум, Україна	25,0	21,1	11,1	2,06	1,80	1,10

Примітка: * – за даними «Proxima Research» за 2020-2022 рр.

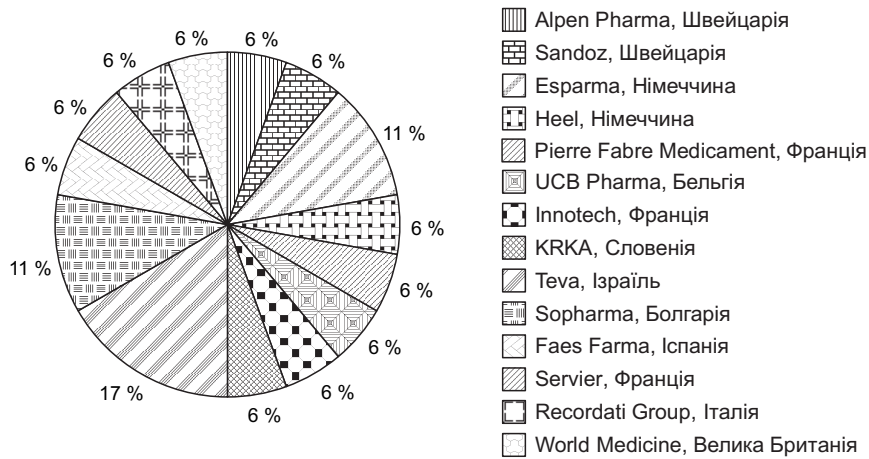

Рис. 4. Розподіл імпортованих препаратів за фірмами-виробниками

Групу препаратів діосміну (C05C A03) представляють 3 торгових найменування ЛЗ у формі таблеток (з урахуванням дозування – 4) іноземного виробництва (Бельгія, Франція, Словенія). За даними дослідження ринку ЛЗ «Proxima Research» аналітичної компанії «Моріон», серед препаратів цієї групи найбільший попит має «Флебодія» виробництва «Innotech», Франція. Визначено, що 2020 року було реалізовано 218 тис. пач. цього ЛЗ на суму 69 млн грн, а 2022 року продажі знизилися на 13,8 %, було реалізовано 187,9 тис. пач., тим не менше, загальна сума зросла на 9 % і становила 75 млн грн.

Серед препаратів групи троксерутину (C05C A04) на вітчизняному ринку представлені як вітчизняні (7 ЛЗ), так і іноземні препарати (7 торгових найменувань). Із цим майже кожен виробник випускає як пероральні лікарські форми (капсули), так і для зовнішнього застосування (гель). У результаті аналізу з'ясовано, що найбільший попит має гель «Троксевазин» виробництва «Тева» (Ізраїль) у тубах різного об'єму. Так, 2020 року гелю «Троксевазин» 2 % 40 г було реалізовано 684 тис. пач. на суму 65 млн грн, тоді як 2021 року продажі зросли на 8,7 % (до 743,3 тис. пач., 70 млн грн), а 2022 року було суттєве зменшення показників до 514,4 тис. пач. та, відповідно, 55,6 млн грн (30,8 % у натуральному і 20,6 % – у грошовому вимірі).

Групу C05C A51 представляють 7 найменувань вітчизняних ЛЗ, що становлять комбінацію аскорбінової кислоти з рутозидом у формі таблеток «Аскорутин» (4-х виробників). Лідером за продажами є Аскорутин,

таб. № 50 (Київський вітамінний завод). Так, 2020 року було реалізовано 641,9 тис. пач. на суму 14,3 млн грн, далі продажі поступово зменшуються на 9 % 2021 року (до 583,2) та на 14 % 2022 року – 500,5 тис. пач.

До комбінованих препаратів діосміну (код АТХ C05C A53) віднесено 6 найменувань ЛЗ у формі таблеток (з урахуванням дозування та розміру пачки – 13). Серед препаратів зазначеної групи 83 % – вітчизняні. Із цим беззаперечним лідером є препарат Детралекс® 1000 мг таб. в/о № 30 (Servier, Франція), 2020 року його товарообіг сягнув 850,3 тис. пач., 2021 року було зростання на 33,2 % (1132,5 тис. пач.), а 2022 року – зниження на 5,8 % (1066,4 тис. пач.) на загальну суму 429,6 млн грн.

У групі препаратів троксерутину в комбінації з іншими речовинами (C05C A54) наявні 6 торгових найменувань (з них 3 – вітчизняні). Препарати представлені як у формі гелю для зовнішнього застосування (4 ЛЗ), так і у формі капсул (1 ЛЗ) та розчину для ін'єкцій (1 ЛЗ). За обсягами аптечних продажів провідні позиції посідає «Індовазин-Тева», гель 45 г (Ізраїль). 2020 року обсяг становив 181,2 тис. пач. та майже 13 млн грн, 2022 року товарообіг дещо знизився (до 146,3 тис. пач.), але сума все ж зросла за рахунок підвищення цін і становила 15,6 млн грн. А проте ці показники неопорівнянно вищі від усіх інших ЛЗ цієї групи.

Препарати есцину (C05C X08) на ринку представлені 5 торговими найменуваннями (з урахуванням розміру пачки – 6), з них 2 ЛЗ – іноземного виробництва (Швейцарія, Німеччина), 3 – вітчизняні. Серед препаратів

цієї групи 3 – у формі гелю, 2 – тверді лікарські форми (таблетки, капсули), 1 – ін'єкційний розчин. Провідне місце в структурі продажів належить українському препарату у формі ін'єкційного розчину «L-Лізину есцинат®» виробництва «Артеріум». Визначено, що 2020 року обсяг продажу становив 425,6 тис. пач., 210,2 млн грн, наступного періоду обсяг зменшується до 308,8 тис. пач. та, відповідно, 199,8 млн грн (тобто на 27 % у натуральному показнику та майже на 5 % у грошовому еквіваленті). Обсяги реалізації інших препаратів зазначеної групи є непорівнянно менші.

Група C05C X10** Різні препарати містить 10 торгових найменувань (з урахуванням дозування і пачки – 13), з них лише 2 – іноземного виробництва (Німеччина, Франція). Серед препаратів цієї групи представлені різні лікарські форми: настоянки (2 ЛЗ), гранули (2), краплі (2), капсули, таблетки жувальні (1), ін'єкційні розчини (3), ліофілізат для приготування (1), мазь (1). Найбільший попит має препарат Кверцетин, гранули (БХФЗ Україна). 2020 року обсяг продажу становив 519,1 тис. пач., 4,47 млн грн, 2021 року відбулось зростання на 51 % у натуральному показнику (до 783,8 тис. пач.) і на 63 % у грошовому вимірі (7,27 млн грн), далі 2022 року було зниження показників до 347,4 тис. пач. та 3,70 млн грн, тобто на 56 % у натуральному та на 49 % у грошовому еквіваленті.

До групи комбінованих препаратів есцину C05C X51 належить 2 ЛЗ у формі крапель (іноземного і вітчизняного виробництва). Домінує тут препарат Ескузан® виробництва Esparma (Німеччина). За даними «Proxima Research», 2020 року обсяг реалізації становив 183,4 тис. пач., 14,72 млн грн, а 2022 року обсяги суттєво знизилися – у натуральному показнику на 33,9 % (до 121,3 тис. пач.), а в грошовому – на 19 % (до 11,95 млн грн).

Висновки. Проаналізовано та узагальнено дані щодо асортименту капіляростабілізуювальних ЛЗ за період 2020-2023 рр.,

представлених на фармацевтичному ринку України. За результатами проведеного дослідження визначено особливості асортименту капіляростабілізуювальних засобів в Україні за досліджуваний період. Доведено, що протягом 2020-2023 рр. відбувається тенденція до зростання кількості вітчизняних препаратів на фармацевтичному ринку. Крім цього, за більшістю асортиментних позицій 2022 року було зафіксовано суттєве зниження, якщо порівнювати з попередніми періодами, показників обсягів реалізації препаратів ангіопротекторної дії. Це може бути наслідком таких чинників: міграція населення, зокрема й за межі країни, що зумовила зменшення кількості хворих, які вживають препарати ангіопротекторної дії протягом тривалого часу; зміни пріоритетів та підтримка здоров'я; зниження купувальної спроможності населення тощо. Задля формулювання висновків з цього приводу необхідно провести додатковий аналіз з використанням більш специфічного інструментарію, застосованого в дослідженнях з організаційно-економічного та маркетингового напрямів фармації.

Перспективи подальших досліджень. З огляду на досягнення сучасної фармацевтичної науки і практики, що дозволяють задовольняти наявні потреби фармакотерапії захворювань серцево-судинної системи завдяки створенню і впровадженню у промислове виробництво та медичну практику нових вітчизняних ЛЗ, зокрема й на основі сполук рослинного походження, та у зв'язку з постійним динамічним розвитком вітчизняного фармацевтичного ринку такі дослідження є завжди актуальними та потребують регулярного їх оновлення з висвітленням одержаних даних та інтерпретованих результатів для наукових видань, що стане в пригоді фармацевтичним і медичним працівникам, підвищивши їхні обізнаність та компетентність.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Перелік використаних джерел інформації

1. Кіреев І. В. Ангіопротектори. *Фармацевтична енциклопедія*. URL: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/2784/angioprotektori>.
2. Коваленко В. М., Дорогой А. П. Серцево-судинні хвороби: медично-соціальне значення та стратегія розвитку кардіології в Україні. *Український кардіологічний журнал*. 2016. Дод. 3: Матеріали XVII Національного конгресу кардіологів України, м. Київ, 20–22 верес. 2017 р. С. 5-14.

3. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування / за ред. В. М. Коваленка та ін. 2-ге вид., переробл. та доповн. Київ : МОРІОН, 2016. 192 с.
4. Nascimento B. R., Brant L. C., Moraes D. N., Ribeiro A. L. Global health and cardiovascular disease. *Heart*. 2014. Vol. 100. P. 1743–1749. DOI:10.1136/heartjnl-2014-306026.
5. Блавацька О. Б., Заліська О. М., Гриньків Я. О., Сосновська Г. О. Аналіз динаміки розвитку програми «Доступні ліки» в Україні та Львівській області. *Фармацевтичний журнал*. 2020. Т. 75, № 2. С. 3-11. DOI:10.32352/0367-3057.2.20.01
6. Баліцька О. П., Григоруку Ю. М., Гайдай О. Д. Комплексний аналіз призначень лікарських засобів для лікування серцево-судинних захворювань у стаціонарних умовах. *Вісник фармації*. 2019. № 2 (98). С. 36-40. DOI:10.24959/nphj.19.6
7. *Five insights from the Global Burden of Disease Study 2019. The Lancet*. 2020. Vol. 396, No. 10258. P. 1135-1159. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0140673620314045>.
8. Компендіум – лікарські препарати. Довідник лікарських засобів в Україні № 1. URL: <https://compendium.com.ua/uk/atc/>.
9. Програмний комплекс «Аптека» компанії «Моріон» URL: <https://pharmbase.com.ua/poisk/>.
10. Державний реєстр лікарських засобів. URL: <http://www.drlz.com.ua/>.
11. Немченко А. С., Кухтенко О. С., Гладух Є. В. Маркетингові дослідження ринку лікарських засобів для лікування варикозного розширення вен та запальних захворювань суглобів. *Соціальна фармація в охороні здоров'я*. 2017. Т. 3, № 3. С. 66-73. DOI: <https://doi.org/10.24959/sphhcj.17.87>.

References

1. Angioprotektori. *Farmaceutichna enciklopediya*. Available at: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/2784/angioprotektori>.
2. Kovalenko V. M., Dorohoi A. P. (2016). Sertsevo-sudynni khvoroby: medychno-sotsialne znachennia ta stratehiia rozvytku kardiologii v Ukraini. *Ukrainskyi kardiologichnyi zhurnal. Dod.* 3, 5-14.
3. Sercevo-sudinni zahvoryuvannya. Klasifikatsiya, standarti diagnostiki ta likuvannya (2016). / Za red. V. M. Kovalenka, M. I. Lutaya, Yu. M. Sirenka, O. S. Sichova. 2-ge vid., pererobl. ta dopovn. Kyiv : MORION.
4. Nascimento, B. R., Brant, L. C., Moraes, D. N., Ribeiro, A. L. (2014). Global health and cardiovascular disease. *Heart*, 100, P. 1743–1749. doi:10.1136/heartjnl-2014-306026.
5. Blavacka, O. B., Zaliska, O. M., Grinkiv, Ya. O., Sosnovska, G. O. (2020). Analiz dinamiki rozvitku programi "Dostupni liki" v Ukrayini ta Lvivskij oblasti. *Farmaceutichnij zhurnal*. 75, 2, 3-11. doi:10.32352/0367-3057.2.20.01.
6. Balicka, O. P., Grigoruk, Yu. M., Gajdaj, O. D. (2019). Kompleksnij analiz priznachen likarskih zasobiv dlya likuvannya sercevo-sudinnih zahvoryuvan u stacionarnih umovah. *Visnik farmaciyi*. 2, (98), 36-40. doi:10.24959/nphj.19.6.
7. Five insights from the Global Burden of Disease Study 2019 (2020). *The Lancet*, 396, 10258. 1135-1159. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0140673620314045>
8. Kompendium – likarski preparati. Dovidnik likarskih zasobiv v Ukrayini No. 1. Available at: <https://compendium.com.ua/uk/atc/>.
9. Programnij kompleks "Apteka" kompaniyi "Morion" Available at <https://pharmbase.com.ua/poisk>.
10. Derzhavnij reyestr likarskih zasobiv. Available at: <http://www.drlz.com.ua/>.
11. Nemchenko, A. S., Kuhtenko, O. S., Gladuh, Ye. V. (2017). Marketingovi doslidzhennya rinku likarskih zasobiv dlya likuvannya varikoznogo rozshirennya ven ta zapalnih zahvoryuvan suglobiv. *Socialna farmaciya v ohoroni zdorov'ya*, 3, 3. 66-73. doi:10.24959/sphhcj.17.87.

Відомості про авторів:

Ярошенко А. О., аспірантка кафедри промислової фармації та економіки, Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету Міністерства охорони здоров'я України (<https://orcid.org/0000-0002-4054-6206>). E-mail: promek-ipksf@nuph.edu.ua

Шпичак О. С., доктор фармацевтичних наук, професор, завідувач кафедри промислової фармації та економіки, Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету Міністерства охорони здоров'я України (<http://orcid.org/0000-0002-3015-8584>). E-mail: shpychak.oleg@gmail.com

Information about authors:

Yaroshenko A. O., postgraduate student of the Department of Industrial Pharmacy and Economics, Institute for Advanced Training of Pharmacy Specialists of the National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine (<https://orcid.org/0000-0002-4054-6206>). E-mail: promek-ipksf@nuph.edu.ua

Shpychak O. S., Doctor of Pharmacy (Dr. habil.), professor, head of the Department of Industrial Pharmacy and Economy, Institute for Advanced Training of Pharmacy Specialists of the National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine (<https://orcid.org/0000-0002-3015-8584>). E-mail: shpychak.oleg@gmail.com

Надійшла до редакції 03.09.2023 р.